

"Yanyovden: Η Θεραπευτική Δύναμη των Φυτών"

Автор(и): Растителна защита
Дата: 24.06.2026 Брой: 6/2026

Στις 24 Ιουνίου γιορτάζουμε τον Ενιόβντεν – τη γιορτή του ήλιου, του νερού και της θεραπευτικής δύναμης της φύσης. Γνωστή σε διάφορα μέρη της Βουλγαρίας ως Ιβάν Μπιλόμπερ, Γιάνεβντεν ή Ιβάντεν, αυτή η ημέρα φέρει βαθιές ρίζες σλαβικών λαογραφικών παραδόσεων. Σύμφωνα με τις δοξασίες, λίγο πριν την ανατολή του ηλίου, τα φυτά διαθέτουν τις πιο ισχυρές θεραπευτικές ιδιότητες. Η παράδοση ορίζει ότι πρέπει κανείς να μαζέψει "77 και μισό βότανα" – ένα για κάθε γνωστή ασθένεια και μισό για την "ασθένεια χωρίς όνομα". Αυτά υφαίνονται σε στεφάνια για υγεία, και βότανα όπως το βαλσαμόχορτο, το κοινό βαλσαμόχορτο, το θυμάρι και η φλαμουριά προετοιμάζονται για τον χειμώνα.

Η Βουλγαρία είναι μία από τις κορυφαίες εξαγωγείς βοτάνων στην Ευρώπη

Η φύση είναι εξαιρετικά γενναιόδωρη με τα εδάφη μας. Η βουλγαρική χλωρίδα περιλαμβάνει πάνω από 4.300 είδη ανώτερων φυτών, από τα οποία περίπου 770 διαθέτουν αποδεδειγμένες φαρμακευτικές ιδιότητες. Πάνω από 270 είδη χρησιμοποιούνται ενεργά στη φαρμακευτική, καλλυντική και βιομηχανία τροφίμων. Μεταξύ 80% και 90% της συγκομιζόμενης ποσότητας (περίπου 13.500 τόνοι) προορίζεται για εξαγωγή.

Τα Εμβλήματα της Χλωρίδας μας: Τσάι Μουρσάλσκι και το Λουλούδι του Ορφέα

Ανάμεσα σε αυτήν την τεράστια φυτική ποικιλότητα, ξεχωρίζουν δύο μοναδικά βαλκανικά ενδημικά, προσελκύοντας την προσοχή επιστημόνων και θεραπειών από όλο τον κόσμο.

Τσάι Μουρσάλσκι (Sideritis scardica Grisb.)

Το τσάι Μουρσάλσκι (*Sideritis scardica* Grisb.), που αποκαλείται το ελιξίριο της μακροζωίας, είναι ένα πολυετές φυτό που φτάνει τα 50 εκατοστά σε ύψος. Αυτό το φυτό είναι ένα πραγματικό φυσικό φαρμακείο. Ανακαλύφθηκε και περιγράφηκε από τον βοτανολόγο August Grisebach στα Όρη Σαρ (εξού και η λατινική του ονομασία *scardica*), είναι επίσης γνωστό ως τσάι του Πιρίν, του Τρίγκραντ ή του Αλμπότους.

Σύνθεση και οφέλη: Περιέχει ένα πλούσιο σύμπλεγμα τανινών, αιθέριων ελαίων και ιχνοστοιχείων (σίδηρος, ψευδάργυρος, μαγνήσιο, χαλκός). Η υψηλή περιεκτικότητά του σε флаβονοειδή του προσδίδει ισχυρές αντιβακτηριακές και αντιοξειδωτικές επιδράσεις.

Λόγω της τεράστιας δημοτικότητάς του, το τσάι Μουρσάλски είναι ένα απειλούμενο είδος, που περιλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο της Βουλγαρίας. Σήμερα, η συλλογή του από φυσικούς οικοτόπους επιτρέπεται μόνο σε περιορισμένες ή επιτρεπόμενες ποσότητες. Καλλιεργείται επίσης με επιτυχία.

Σιλιβριάκ της Ροδόπης (*Haberlea rhodopensis*)

Το σιλιβριάκ της Ροδόπης (*Haberlea rhodopensis*) ή το αναστημένο θαύμα, γνωστό και ως το λουλούδι του Ορφέα, κρύβει ένα εκπληκτικό μυστικό – την ικανότητα να "ανασταίνεται".

Κύριο επίκεντρο της επιστημονικής έρευνας στο Κέντρο Αριστείας στη Βιολογία Συστημάτων Φυτών και Βιοτεχνολογίας - CEPSBB είναι η υψηλή αντοχή στην ξηρασία του *Haberlea rhodopensis* - ακόμη και μετά από ακραία ξηρασία και πλήρη αφυδάτωση, με το επακόλουθο πότισμα το φυτό "ανασταίνεται" και αναρρώνει πλήρως. Το *Haberlea rhodopensis* παρουσιάζει επίσης αντοχή σε άλλες ακραίες συνθήκες όπως χαμηλές θερμοκρασίες και παρατεταμένο σκοτάδι. Οι επιστήμονες στο CEPSBB μελετούν τους μοριακούς μηχανισμούς μέσω των οποίων το

φυτό προσαρμόζεται σε αυτούς τους τύπους αβιοτικής καταπόνησης. Ο κύριος στόχος είναι τα αποτελέσματα της έρευνας να είναι εφαρμόσιμα σε οικονομικά σημαντικές καλλιέργειες, προκειμένου να αυξηθεί η αντοχή τους σε δυσμενείς συνθήκες.

Προστασία της Φύσης - Μια Αποστολή και ένας Νόμος

Δεδομένου ότι η πλειονότητα των βοτάνων στη χώρα μας συλλέγεται από την άγρια φύση, ο πόρος τους κινδυνεύει από εξάντληση, κλιματική αλλαγή και ανθρώπινη αμέλεια. Για την προστασία αυτού του πλούτου, από το 2000 η Βουλγαρία έχει εισαγάγει έναν εξειδικευμένο Νόμο για τα Φαρμακευτικά Φυτά – ένα προηγούμενο εντός της ΕΕ. Ο νόμος στοχεύει στη διασφάλιση της βιώσιμης χρήσης τους και της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων για τις μελλοντικές γενιές. Ορισμένα είδη τίθενται υπό ειδικό καθεστώς προστασίας και χρήσης, και ο νόμος ορίζει τα ιδρύματα που παρακολουθούν τη βιώσιμη χρήση των φαρμακευτικών φυτών. Αυτά είναι τα περιφερειακά όργανα των υπουργείων περιβάλλοντος και υδάτων, και γεωργίας και τροφίμων.

Στην αρχή κάθε έτους, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Υδάτων εκδίδει μια διαταγή που καθορίζει 24 είδη φαρμακευτικών φυτών που απαγορεύεται να συλλέγονται για εμπορικούς σκοπούς. Για άλλα 12, καθορίζονται επιτρεπόμενες ποσότητες. Αυτά είναι το τσάι Μουρσάλσκι, η κόκκινη παιώνια, το μαύρο σκλήθρο, το *primula veris*, το κάρδο, το κρίνο της κοιλάδας, η μπελαντόνα, το *prunella vulgaris*, το *carlina acaulis*, το *sedum acre*, το ιπποφαές και το *agrimony*.

Η Υπόθεση του Γκορνοσλάβ: Μια Προειδοποίηση για Όλους

Η προστασία αυτών των ειδών απαιτεί επαγρύπνηση της πολιτικής συνείδησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το περιστατικό από τον Απρίλιο του 2026, όταν πάνω από 400 φυτά του προστατευόμενου σιλιβριάκ της Ροδόπης ξεριζώθηκαν βάνουσα κοντά στο χωριό Γκορνοσλάβ λόγω μιας επενδυτικής πρόθεσης εξόρυξης μαρμάρου. Χάρη σε έγκαιρες αναφορές και τις προσπάθειες του συλλόγου "Πράσινα Βαλκάνια", ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Υδάτων επέβαλε πλήρη απαγόρευση κατασκευών και εξόρυξης στην περιοχή μέχρι να κηρυχθεί προστατευόμενη περιοχή.

Ενιόβντεν - Ευθύνη για τις Μελλοντικές Γενιές

Μπελαντόνα (Atropa belladonna), που ονομάζεται επίσης belladonna ή διαβολόμουρα, είναι ένα πολυετές φυτό από την οικογένεια Solanaceae. Η μπελαντόνα είναι ένα εξαιρετικά τοξικό φυτό που περιέχει το αλκαλοειδές ατροπίνη.

Ο Ενιόβντεν μας υπενθυμίζει ότι είμαστε άρρηκτα συνδεδεμένοι με τη φύση. Η συλλογή βοτάνων δεν είναι απλώς μια παράδοση ή μια επιχείρηση, αλλά μια ευθύνη. Οι ειδικοί μας προτρέπουν να μην ξεριζώνουμε φυτά χωρίς λόγο, να συλλέγουμε μόνο είδη που γνωρίζουμε καλά (καθώς μερικά, όπως η μπελαντόνα, είναι εξαιρετικά δηλητηριώδη) και να αφήνουμε πάντα μέρος των πληθυσμών ανέγγιχτο. Μόνο τότε θα διατηρήσουμε τη φυσική ισορροπία και θα κληροδοτήσουμε τη θεραπευτική μαγεία της βουλγαρικής φύσης στις μελλοντικές γενιές.

Περισσότερα για το θέμα:

Επιστήμονες από τη Βουλγαρία και τη Γερμανία αποκρυπτογραφούν το γονιδίωμα του προστατευόμενου φυτού σιλιβριάκ της Ροδόπης (Haberlea rhodopensis)